

TOIMEENTULOTUKIOHJEET POLVIJÄRVI 2010-2012,

1 SÄÄNNÖKSET

Suomen perustuslain 19 §:n 1 momentissa turvataan oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Toimeentulotukiasian käsittelyssä on huomioitava seuraavat säännökset muutoksineen:

Laki toimeentulotuesta 1412/1997 muutoksineen.

Asetus toimeentulotuesta 66/1998.

Hallintolaki 434/2003.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta 812/2000.

Sosiaalihuoltolaki 710/1982.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001.

Laki lapsen elatuksesta 704/1975.

Avioliittolaki 234/1929 muutoksineen

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 493/1999.

ohjeena pidetään myös:

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön opas toimeentulotuen soveltajille 2007:11

2 OIKEUS TOIMEENTULOTUKEEN JA TOIMEENTULOTUEN HAKEMISMENETTELY

Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Toimeentulotuen tarve selvitetään, arvioidaan ja ratkaistaan yksilö- ja perhekohtaisen elämäntilanteen, taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen perusteella. (1 § 1 mom)

Jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elatuksestaan sekä, siinä laajuudessa kuin avioliittolaisissa (234/1929), lapsen elatuksesta annetussa laissa (704/1975) ja muussa laissa säädetään, puolisonsa sekä alaikäisten lastensa ja ottolastensa elatuksesta. Pääsääntöisesti alaikäisen lapsen elatuksesta vastaavat lapsen vanhemmat. (2 § 2 mom)

Jokaisella on oikeus saada toimeentulotukea, jos hän on tuen tarpeessa eikä voi saada toimeentuloa ansiotyöllään, yrittäjätoiminnallaan, toimeentuloa turvaavien muiden etuuksien avulla, muista tuloistaan tai varoistaan, häneen nähden elatusvelvollisen henkilön huolenpidolla tai muulla tavalla (esim. hakija saa avustuksia elantoon, asumiseen ja koulutuskustannuksiin vanhemmiltaan tai muulta omaiselta). (2 § 1 mom)

Ei-kiireellinen toimeentulotuki haetaan hakijan vakituudesta oleskelukunnasta. Kiireellinen toimeentulotuen avuntarve arvioidaan siinä kunnassa, jossa hakija oleskelee kiireellisen avuntarpeen syntyhetkellä. (14 §)

Mikäli toimeentulotuen tarve aiheutuu hakijan ollessa laitoksessa tai muussa palveluasumisyksikössä (yksityinen/julkinen) määräaikaisessa asumismuodossa toisessa kunnassa, toimeentulotuen myöntää hakijan vakituinen oleskelukunta/asuinkunta.

Pääsääntöisesti tämä on se kunta, josta hakija on terveydenhuollon tai sosiaalihuollon viranomaisen läheteellä/päätöksellä sijoitettu määräaikaan hoitoon tai kuntoutukseen. Mikäli toimeentulotuen tarve aiheutuu hakijan ollessa toistaiseksi, esim. palveluasumisyksikössä toisessa kunnassa, toimeentulotuen myöntää se kunta, missä palveluasumisyksikkö sijaitsee. Sillä seikalla ei ole merkitystä, menikö henkilö asumispalveluyksikköön itsellisesti vai esim. jonkun kunnan läheteellä. Oleellista on, että asumista ei ole määritelty määräaikaiseksi ja asuminen on jatkuvaa, esim. vuokrasuhteeseen perustuvaa (KHO 11.7.2006, taltio 1766 ja 11.7.2006, taltio 1767).

Mikäli hakija tai hänen perheenjäsenensä asuu vakituisesti tai oleskelee vakituisen luonteisesti kahdessa kunnassa, tulee toimeentulotuen tarpeessa olevan henkilön hakea toimeentulotukea siitä kunnasta, missä kustannukset ovat syntyneet tai aiheutuneet vakinaisesta tässä kunnassa oleskelusta. Kun hakijalla aiheutuu toimeentulotuen tarpeeseen johtaneita kustannuksia molemmissa kunnissa oleskelusta, joutuu hän hakemaan tuen myös molemmista kunnista. Menojen, esim. asumismenojen, tulee olla toimeentulotukilain kannalta välttämättömiä ja kohtuullisia eikä hakijalla ole mahdollisuutta oleskella vain yhdessä kunnassa oleskeluperusta (esim. opiskelu) huomioiden. (14 § 2 mom)

Toimeentulotukea haetaan kirjallisesti, sähköisesti tai muulla toimeentulotukiviranomaisen hyväksymällä tavalla. Hakijan on kuitenkin tultava henkilökohtaisesti paikalle, jos se on tarpeen toimeentulotukiasian selvittämiseksi (Hallintolaki 12 §:n 1 momentti). Asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa on annettava toimeentulotukiviranomaiselle kaikki ne tiedot, joita viranomainen tarvitsee toimeentulotuen tarpeen määrittämiseksi. (17 §) Mikäli hakija antaa tahallisesti vääriä tietoja, asiasta voidaan tehdä rikostutkinta ja näihin tietoihin perustuva aiheetta saatu toimeentulotuki voidaan periä hakijalta takaisin. (20 §) Puutteellinen hakemus viivästyttää asian käsittelyä tai hakemus voidaan joutua hylkäämään.

2.1. Toimeentulotuen rakenne ja määräytyminen

Toimeentulotuki jakaantuu perustoimeentulotukeen ja täydentävään toimeentulotukeen sekä ehkäisevään toimeentulotukeen. Perustoimeentulotukeen on sisällytetty pääosa toimeentulotuella katettavista menoista sekä perusosan lisäksi muun muassa kaikki terveydenhuoltomenot ja jokapäiväiseen asumiseen liittyvät menot. Asumismenojen osalta sosiaali- ja terveyslautakunta määrittää kohtuulliset asumismenot jäljempänä tässä ohjeistuksessa.

Täydentävässä ja ehkäisevässä toimeentulotuessa huomioidaan henkilön / ruokakunnan / perheen erityisistä olosuhteista ja syistä tarpeelliseksi katsottavat menot kohtuullisuusharkintaan perustuen, jotka aina tulee kirjata ja perustella. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Toimeentulotuen rakenne ja suuruus on pyritty muodostamaan siten, että toimeentulotuki kattaa tukea tarvitsevien riittävän peruskulutuksen.

2.2. Toimeentulotuen määräytymisaika ja määräytyminen laskelmien perusteella

Toimeentulotuki määrätään pääsääntöisesti kuukaudelta kerrallaan. Toimeentulotuki voidaan tarpeen mukaan myöntää ja maksaa kuukautta lyhyemmältä tai pidemmältä ajalta. Toimeentulotuen perusteena olevia 7 ja 7 c §:ssä tarkoitettuja menoja sekä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuja tuloja ja varoja laskettaessa menot, tulot ja varat otetaan huomioon siltä ajanjaksolta, jota koskevana toimeentulotuki määrätään.

Perustoimeentulotukipäätös perustuu pääsääntöisesti kuukausikohtaiseen toimeentulotukilaskelmaan ja siitä näkyy aina eritellysti mitä tuloja ja mitä menoja hakijalle on kyseiselle kuukaudelle huomioitu. Lisäksi päätöksen perusteluissa hakijalle kerrotaan tekstinä sellaiset laskelmaan liittyvät perusteet, joita ei ole voitu ilmaista laskelman tulo- ja menoselitteisiin varatussa tilassa. Toimeentulotuen määrä on toimeentulotuesta annetun lain 6 §:n mukaan määriteltyjen toimeentulotuessa hyväksyttävien menojen sekä käytettävissä olevien tulojen ja varojen erotus. Tulot ja varat otetaan huomioon ensin toimeentulotuesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua perustoimeentulotukea myönnettäessä. Kun perus- ja /tai täydentävän toimeentulotuen laskelmat ovat miinusmerkkisiä, saa hakija summan mukaisen määrän perus- tai täydentävää toimeentulotukea, ellei olosuhteista muuta johdu. Kun perus- ja /tai täydentävän toimeentulotuen laskelmat ovat plusmerkkisiä, niin toimeentulotukihakemus pääsääntöisesti hylätään, ellei olosuhteista muuta johdu.

Jos toimeentulotukilaskelma osoittaa tuloylijäämää, siirretään ylijäämää enintään kaksi kuukautta perustoimeentulotuen laskelmiin, ellei asiakkaan olosuhteista muuta johdu. Kohtuullisesta palkkatulosta syntynyttä ylijäämää ei pääsääntöisesti siirretä. Mikäli tuloylijäämä johtuu kertaluonteisesti saadusta tulosta (yli 2000 euroa) ja siihen liittyvästä varojen tarkastelusta takautuvasti, voidaan tuloylijäämä siirtää toistuvasti, kunnes tuloylijäämätilanne lakkaa, mikäli se katsotaan kohtuulliseksi eikä vaaranna hakijan välttämätöntä toimeentuloturva. Asiakkaalta pyydetään tarvittaessa selvitys siitä, mihin varat ovat kuluneet.

Toimeentulotuessa tehdään aina erilliset päätökset perustoimeentulotuen, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta.

2.3. Ansio- ja eläketulot, etuudet ja muut satunnaiset tulot (Laki toimeentulotuesta 11§ 12§)

Tuloina otetaan huomioon henkilön ja perheenjäsenten käytettävissä olevat tulot ja varat. Tuloilla tarkoitetaan kaikkia henkilön tai perheen käytettävissä olevia tuloja tulolähteestä riippumatta. Tässä suhteessa ei ole merkitystä sillä, ovatko tulot veronalaisia tai verottomia. Huomioon otettavia tuloja ovat esimerkiksi palkka-, eläke- ja pääomatulot, etuudet, vakuusyhtiöiden korvaukset sekä yksityisistä ja julkisista lähteistä saatavat avustukset. Toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki ja toimeentulotuen hakijaa tulee ohjeistaa hakemaan ensisijaisesti hänelle kuuluvat etuudet.

Mikäli toimeentulotuen hakija *yksilöllisestä ohjauksesta huolimatta* ei ole kolmen kuukauden aikana ryhtynyt toimenpiteisiin elatusavun saamiseksi eli ei ole laittanut vireille elatussopimuksen vahvistamista tai käräjäoikeuden käsittelyä päätöksen saamiseksi, elatusapuna otetaan tulona huomioon elatustuen suuruisen määrä.

Kaikki asiakkaan tilillä näkyvät tilisiirrot kuten avustukset, lahjat, lainat ja pikaluotot otetaan pääsääntöisesti tulona huomioon 50 euron ylittävältä osalta.

Laina otetaan tulona huomioon ja takaisinmaksu hyväksytään toimeentulotuen menona, mikäli se on käytetty toimeentulotukeen oikeuttaviin menoihin (esimerkiksi vuokran maksun turvaamiseksi). Asiakkaan on pystyttävä osoittamaan, että lainaraha on maksettu takaisin lainanantajalle. Lainan takaisinmaksua ei huomioida menona, mikäli se on käytetty toimeentulotukeen kuulumattomiin menoihin (esimerkiksi sakon maksaminen ajallaan).

Vakituisessa ansiotyössä pysyminen on ensisijainen toimenpide suhteessa toimeentulotukeen. Kun hakija jää esimerkiksi vuorotteluvapaalle, osa-aikalisälle tai palkattomalle virkavapaalle ja tämä toiminta aiheuttaa toimeentulotuen tarpeen, hakijalle ei muodostu pääsääntöisesti

oikeutta toimeentulotukeen. Hakija ohjataan päätöksessä palaamaan vakituiseen työsuhteeseensa. Tarvittaessa voidaan alentaa perusosaa enintään 40 % yksilöllisen harkinnan perusteella, mikäli se harkintaan kohtuulliseksi (Laki toimeentulotuesta 2 ja 10 §).

Ansiotuloihin sovelletaan toimeentulotukilakiin ajalle 1.4.2005 - 31.12.2010 tehtyä väliaikaista muutosta (L 951/2006, 11 § 3. mom.). Em. lakimuutoksen perusteella vähintään 20 % ansiotuloista, kuitenkin enintään 150 euroa kuukaudessa toimeentulotuen saajataloutta kohden jätetään tulona huomioimatta toimeentulotukea laskettaessa. (lakimuutosta ehdotettu jatkettavaksi vuoteen 2014 saakka).

Alaikäisten lasten satunnaisia kesä- ja viikonloppupalkkoja ei huomioida lainkaan tuloiksi. Alaikäisten lasten säännölliset ansio- ja muut tulot huomioidaan siltä osin kuin ne kattavat hänen perusosamenonsa. (11 § kohta 2 ja 7 a ja c §:t).

Toimeentulotukilain 11 §:n 2 mom. 3 kohdan mukaan tuloja, siltä osin kuin ne vastaavat työmatkamenoja ja muita työssäkäynnistä aiheutuvia menoja, ei oteta tulona huomioon. Tämä tarkoittaa sitä, että tositteiden mukaiset edullisimman matkustustavan mukaiset työmatkakulut ja muut työssäkäynnistä aiheutuvat menot (työvaatteet, työvälineet enintään 100 euroa /vuosi) vähennetään perustoimeentulotukilaskelmassa ensin laskelmaan laitettavasta palkkatulosta. Laskelmaselitteessä ja päätöksen perusteluosiossa on asiasta mainittava. Mikäli työmatkakustannukset esitetään sen jälkeen kun perustoimeentulotukea koskeva laskelma ja päätös on jo tehty, voidaan työmatkakulu korvata tositteiden mukaan ilman uutta korjattua laskelmaa perustoimeentulotuen päätöksellä. Pääsääntöisesti työmatkamenona huomioidaan matkahuollon seutulippua vastaava summa, jos hakija on päivätöissä. Vuorotyössä oleville tai niille, jotka osoittavat, etteivät pysty julkisilla kulkemaan voidaan hyvittää bensakulut 0,21 ” /km tai kohtuullisuusharkinnan mukaan.

2.4. Veronpalautukset /jäännösverot

Pitkäaikais- ja toistuvaisasiakkaille tulona huomioidaan veronpalautukset yksinäisellä 70 euroa ja perheellä 100 euroa ylittävältä osalta. Avio- /avopuolisoiden osalta mahdollinen jäännösvero vähennetään puolison saamasta veronpalautuksesta. Jäännösveroja ei muuten huomioida toimeentulotuksessa hyväksyttäväksi menoksi. Hakija ohjataan jäännösveron suhteen hakemaan verottajalta /kunnalta veronmaksun lykkäystä, huojausta tai poistamista.

2.5. Työttömyysturvan huomioiminen tulona

Ansiosidonnainen päiväraha-, peruspäiväraha- ja työmarkkinatukitulo huomioidaan tulona 20 maksupäivältä kuukaudessa, kun maksu on säännöllistä. Pitkäaikaistyöttömällä on vuoden aikana yksi sellainen kalenterikuukausi, jonka aikana hänelle maksetaan kaksi 20 päivän päivärahasuoritusta. Työttömyyspäiväraha jaetaan tällöin kuukausittaisiin eriiin siten, että keskimääräisenä kertoimena käytetään 21,5 päivää. Jaksotus aloitetaan, kun henkilö on tosiasiallisesti saanut kaksi työttömyyspäivärahasuoritusta saman kuukauden aikana.

Mikäli hakija saa soviteltua päivärahaa tai muuten tulot vaihtelevat, hakijalle katsotaan tuloksi tosiasialliset tulot. Tällöin tuloja ja menoja voidaan arvioida tukea myönnettäessä pitemmältä aikaväliltä kuin mille tukea haetaan.

2.6. Varat

Varoina otetaan huomioon henkilön ja perheenjäsenten toimeentulotukea myönnettäessä käytettävissä olevat varat. Varoina ei kuitenkaan oteta huomioon esim. henkilön tai perheen käytössä olevaa vakinaista asuntoa eikä tarpeellista asuinirtaimistoa. (12 §)

Säästöjä ovat mm. hakijan tiliotteella hakemuskuukautta edeltävän kuukauden viimeisen päivän säästössä oleva saldo, joka on käytettävissä hakijan hakemuskuukaudelle. Tällöin tulee huomioida, että hakijalla tulee olla hakemuskuukauden alussa rahavarat vuokranmaksuun ja muihin hänen toimeentulotuessa huomioitaviin menoihin sekä sellaisiin maksuvelvoitteisiin, joihin hän on sitoutunut eikä voi niitä välittömästi purkaa. Tilillä saa olla ns. ~~markkura~~ Jos hakija on toimeentulotuen saamiseksi käyttänyt pankkitileillään välittömästi ennen toimeentulotuen hakemiskuukautta olleet varat sellaisiin menoihin, jotka eivät ole välttämättömiä eivätkä toimeentulotuessa huomioitavia menoja, tarkastellaan hakijan varoja takautuvasti 2.7 luvussa mainitulla tavalla. Tällöin mm. selvitetään, oliko hakijalla oma valinta käyttää rahojaan vai liittyikö niihin hakijaa sitovia pakollisia maksuvelvoitteita.

Alaikäisen säästöjä ja varoja ei siltä osin oteta huomioon, kun ne on yksilöllisen ja eritellyn suunnitelman ja kohdentamisasiakirjojen (pankin asiakirjoja, lahjakirja, testamentti) mukaan tarkoitettu lapsen itsenäistymisvaroiksi ja ovat enintään 2000 euroa. Tällainen päätös edellyttää sosiaalityöntekijän harkintaa. Muutoin alaikäisen säännölliset käytävissä olevat varat kuten säännölliset tulotkin huomioidaan siltä osin kuin ne kattavat hänen perusosamenonsa (11 § kohta 2 ja 7 a ja c §:t).

Tukea myönnettäessä voidaan tuki määrätä perittäväksi takaisin sellaisesta varallisuudesta, joka ei ole tarpeen tuen hakijan toimeentulon turvaamiseksi. Kiinteän, muussa kuin omassa asuinkäytössä olevan omaisuuden realisointiajaksi määritellään enintään 6 kk. Määritellyn realisointiajan jälkeen tehtävät perus- ja täydentävän toimeentulotuen päätökset tehdään perinnällä. Verotusarvoltaan alle 500 euron suuruista kiinteää omaisuutta ei edellytetä pääsääntöisesti realisoitavaksi. Jos omaisuuden realisointi on erityisen vaikeaa tai kohtuutonta (esim. omaisuus perikunnan yhteinen) voidaan tilapäisesti myöntää toimeentulotukea ja myönnetystä toimeentulotuesta tehdään takaisinperintä varallisuudesta (Laki toimeentulotuesta 20 . 22 §). Edunvalvojan on säännöllisesti tai pyydettyäessä toimitettava luettelo niiden asiakkaiden omaisuudesta (omaisuusluettelo ja tiliotteet), joille edunvalvoja on hakenut toimeentulotukea. Tähän omaisuuteen tehdään perintäpäätös, jos toimeentulotukea on myönnetty.

2.7. Tulojen jaksottaminen ja takautuva tarkastelu

Toimeentulotukilain 15 §:n mukaan tulot ja varat otetaan huomioon siltä ajanjaksolta, jota koskevana toimeentulotuki määrätään.

Tulo, tulonlähteestä riippumatta, voidaan kuitenkin jakaa eriin (jaksottaa) otettavaksi huomioon useampana toimeentulotuen määräämisen ajanjaksona, jos se tulon kertaluonteisuus taikka sen saamisen peruste tai käyttötarkoitus huomioon ottaen on kohtuullista. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun henkilö tai perhe saa suuren kertakorvauksen, esimerkiksi perinnön, omaisuuden myyntitulon, vakuutuskorvauksen, veikkausvoiton tai muun näihin verrattavan tulon.

Tilanteessa, jossa asiakas hakee toimeentulotukea ensimmäistä kertaa tai edellisestä asiakkuudesta on kulunut aikaa, tulee arviotavaksi se, kuinka paljon asiakkaalla on varoja käytettävissään ajalle, jolle hän hakee toimeentulotukea. Viranhaltija arvioi asiakkaan tilanteen tapauskohtaisesti ja määrittää kohtuullisen käytettävissä olevien varojen määrän. Arvioinnissa huomioidaan se, onko asiakas hoitanut velvoitteensa tekemiensä sopimusten mukaisesti. Tällaisia menoja voivat olla esimerkiksi tosiasiallisesti maksetut kulutusluotot. Uudet asiakkaat ohjataan pääsääntöisesti sosiaalityöntekijän luo palvelutarpeen arvioon pitkäaikaisen toimeentulotuen tarpeen ehkäisemiseksi.

Ansiotulo, joka ei ole ollut toimeentulotukipäätöstä tehtäessä tiedossa, voidaan ottaa jälkikäteen huomioon, jos toimeentulotukea haetaan päätöstä seuraavien kahden ensimmäisen kalenterikuukauden aikana, mikäli menettely harkitaan kohtuulliseksi. Päätöksen perusteluosioon kirjataan jälkikäteinen ansiotulon huomioimismahdollisuus. (15 § 3 mom)

Opintolaina jaksotetaan pääsääntöisesti toimeentulotuen myöntöajanjaksolle, vaikka se nostettaisiin kerralla tai sitä ei nosteta ollenkaan oikeudesta huolimatta. Opintolaina voidaan huomioida myös nostettavissa olevan suuruisena kertaeränä, mikäli siihen on perusteet (KHO 23.3.2005, taltio 629).

Yrittäjyyteen sisältyy yritysrisi, minkä vuoksi yrittäjän on varauduttava tuloissa tapahtuviin muutoksiin. Tällöin arviointikautena voi olla koko tilikausi (tilikauden tuotto jaetaan kuukautta kohden). Toimeentulotuki voidaan määrittää takautuvasti, mikäli hakijalla on osoittaa erityisiä syitä hakea tukea takautuvasti. Tällöin hakijan tulee esittää samalta ajalta tositteisiin perustuen tulo- ja varallisuustiedot, toimeentulotukeen oikeuttavat menonsa sekä muut tarvittavat tositteet (mm. tilitiedot) ja erityisesti omassa käytössä olevien varojen määrä. Mikäli yrittäjällä on mahdollisuus saada yrityksestään vähintään peruspäivärahaa vastaava tulo, voi toimeentulotuen myöntäminen olla yrittäjälle perusteltua. Kannattamatonta yritystoimintaa ei tueta toimeentulotuella pitkäaikaisesti (2-3kk max.).

2.8. Tulot, joita ei oteta huomioon (11 §)

Toimeentulotukea myönnettäessä ei äitiysavusta, kansaneläkkeen hoitotukea, vammaistukea, lapsen hoitotukea, työttömyysturvalaissa tai julkisesta työvoimapalvelusta annettussa laissa tai kuntoutusrahain 24 a §:ssä tarkoitettua ylläpitokorvausta ja kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla maksettavaa toimintarahaa oteta huomioon. Vastaavasti myöskään menoerät, joita nämä etuudet on tarkoitettu kattamaan, eivät kuulu toimeentulotuessa huomioitaviin menoihin. Kansaneläkelain (347/1956) mukainen hoitotuki on tarkoitettu sairauden tai vamman johdosta tarvittavan hoidon ja palvelun tai erityiskustannusten korvaukseksi. Vammaistukea on lain (L vammaistetuksista 570/2007) mukaan oikeus saada sairaudesta tai vammasta johtuvan avuntarpeen, haitan ja erityiskustannusten perusteella.

Mikäli hakija saa kansaneläkelain mukaista hoitotukea tai vammaistukea, tulee toimeentulotukihakemukseen liittää Kelan päätökset kokonaisuudessaan. Mikäli hakijaa saa edellä mainittujen lakeihin perustuen tukea menoihin, joita voitaisiin huomioida toimeentulotuessa, niin menoja huomioidaan toimeentulotuessa vain siltä osin kuin ne ylittävät saadut tuet (L toimeentulotuesta 8 §). Vähäisiksi katsottavia kertaluonteisia alle 50 euron /kk suuruisia avustuksia ja ansioita ei katsota tuloksi.

Lasten, alle 18 v satunnaisia kesä- ja viikonloppupalkkoja ei huomioida lainkaan tuloksi. Alle 18-vuotiaan lapsen säännöllisiä tuloja ei oteta huomioon siltä osin kuin ne ylittävät hänen toimeentulotuessa hyväksyttävät menot (perusosameno ja muut tarpeelliset toimeentulotuessa huomioitavat menot).

Matkakorvauksia ei oteta tulona huomioon siltä osin kuin ne vastaavat työmatkamenoja. Sitä osaa tuloista, mikä on ulosottoviranomaisen toimesta ulosmitattu suoraan palkasta tai henkilön muusta tulosta, ei huomioida tulona. Ulosottoviranomaisen vahvistama maksusuunnitelman mukainen suoritus huomioidaan laskelmassa menona, kun se on korvaava menettely palkan ulosmittaukseen. Hakijan omasta tahdosta ja vapaaehtoisesti suorittamia ulosottomaksuja ei huomioida toimeentulotuessa menona.

2.9. Toimeentulotuen myöntäminen perintää vastaan (Laki toimeentulotuesta 2002:33)

Toimeentulotuki tai osa siitä voidaan periä takaisin. Päätös perinnästä tehdään pääsääntöisesti samalla kun toimeentulotukipäätös. Perintä voidaan liittää niin perustoimeentulotukipäätökseen kuin täydentävän toimeentulotuen päätökseenkin. Perintä voidaan tehdä tulossa olevaa etuutta vastaan, jolloin etuuden maksaja suorittaa etuuden sosiaalitoimelle ja sosiaalitoimi palauttaa mahdollisen liikaperinnän hakijalle. Mikäli perintä epäonnistuu ja hakija saa etuuden itselleen perinnästä huolimatta, voidaan saatu etuus huomioida hakijalle tuloksi maksupäivän jälkeiselle ajalle, mikäli olosuhteista ei muuta johdu. Mikäli hakijalla on kiinteää varallisuutta, mutta se ei ole hänen käytettävissään, toimeentulotukea myönnetään pääsääntöisesti perinnällä tätä varallisuutta vastaan, mikäli se katsotaan kohtuulliseksi.

3 OPISKELIJAT

Opiskelijan ensisijainen toimeentulojärjestelmä on opintotukilain (65/1994) mukainen opintotuki: opintolainan valtiontakausta, opintoraha ja asumislisä. Opintotuki on tarkoitettu kattamaan opiskeluaikaiset opinto- ja toimeentulokustannukset. Toimeentulotuella ei voi päätoimisesti opiskella. Mikäli hakijana on opiskelija, jolla on jo ammatillinen tutkinto, jolla voi työmarkkinoilla työllistyä tai hän on ansiotyössä, josta opintovapaalla, niin hänelle ei synny pääsääntöisesti toimeentulotukioikeutta, ellei toisen tutkinnon ammattitutkinnon suorittamiseen ole erityisiä syitä. Tilapäisesti toimeentulotukea voidaan myöntää, mutta tuentarpeen jatkuessa hakija ohjeistetaan päätöksessä tarpeen mukaisesti. Mikäli toista tutkintoa suorittava opiskelija ei noudata ohjeistusta, voi se johtaa perusosan alentamiseen. (2 § ja 10 §)

Opintolainaa jaksotetaan pääsääntöisesti toimeentulotuen myöntöajanjaksolle, kun opiskelija on sen nostanut. Opintolainaa voidaan huomioida myös nostettavissa olevan suuruisena kertaeränä, mikäli siihen on perusteet. Tilanteessa, missä opiskelija ei ole hakenut tai nostanut opintolainaa, vaikka hänellä on siihen oikeus eikä hänellä ole esittää erityisiä syitä, huomioidaan koko käyttämätön opintolainaa hänelle tuloksi. (KHO 30.11.1999, taltio 3854 ja 23.3.2005, taltio 629) Mikäli opiskelija ei saa maksuhäiriömerkinnän takia valtion takauspäätöstä tai ei saa takauspäätöksestä huolimatta lainaa pankista, ei lainaa voida tuloksi huomioida. Opiskelijoilla on mahdollisuus hakea toimeentulotukeen nähden ensisijaista etuutta 0 %:n veronpidätystä opintorahan ennakonpidätykseen, mikäli hänellä tulot jäävät alle opiskelijan verotettavan tulorajan. Opintoraha huomioidaan bruttomääräisenä, mikäli hakija ei ole antanut selvitystä, ettei ole oikeutettu 0 veroprosenttiin.

Mikäli opiskelijan opintoetuuksiin ovat vaikuttaneet vanhempien tulot ja varallisuus, tulee vanhempien osallistumisesta opiskelijan elatukseen ja koulutuskustannuksiin pyytää hakijalta erillinen selvitys. Mikäli toimeentulotuen hakija saa tosiasiallisesti säännöllisesti vanhemmiltaan tuloja tulolähteestä riippumatta tai muuta elatusta, otetaan nämä huomioon hakijan käytettävissä olevana tulona, esimerkiksi voidaan katsoa vanhempien elatusvastuun kattavan ruokamenojen osuuden 49 % kotona asuvan opiskelijan toimeentulotuen määrästä. Mikäli vanhemmilta saatu avustus on satunnaista ja tilapäistä, huomioidaan siitä 50 euroa ylittävä osuus kuukaudessa. Opiskelijan vanhempien ollessa vähävaraisia (=toimeentulotukiasiakkaita) ja opiskelijan asuessa vanhempiensa taloudessa, ei opiskelijaa veloiteta nostamaan opintolainaa (koskee alaikäisiä ja lukiolaisia). Jälkihuoltoon ei myöskään oleteta nostavan opintolainaa. Vanhempiensa luona asuvat täysi-ikäiset ammattiopintoja suorittavat sekä itsenäisesti asuvat lukiolaiset ja ammattiopintoja suorittavat opiskelijat veloitetaan nostamaan opintolainaa iästä huolimatta, ellei esitetä erityisiä sosiaalisia tai muita syitä nostamattomuuteen. Mikäli opiskelija on nostanut opintolainan, huomioidaan se

kaikissa tilanteissa tuloksi. Opiskelevia lapsiperheiden vanhempia ei velvoiteta nostamaan opintolainaa.

Itsenäisesti asuvan alle 18 vuotiaan opiskelijan toimeentulotuen hakee ensisijaisesti huoltaja, joka toimittaa päätöksentekoa varten tarvittavat selvitykset ja tositteet. Opiskelijan ensisijainen tehtävä on kesäajallakin opiskella, mikäli hänellä on siihen oikeus ja opintotuet saatavilla. Mikäli opiskelijalle tarjotaan toimeentulotuen vastikkeeksi ansiotyötä ja hän kieltäytyy siitä ilman erityisiä syitä, voidaan hänen perusosaansa alentaa enintään 40 % toimeentulotukilain 2, 2 a ja 10 pykälään perustuen. Mikäli opiskelija ei opiskele kesällä, on hänen haettava kunnan kesätöitä, jos on kys. paikkaan oikeutettu tai haettava muita kesätöitä.

Opiskelijan hakiessa toimeentulotukea kesäajalle tilanteessa, jossa hän ei ole nostanut opiskelukuukausille valtion takaamaa opintolainaa, johon hänellä olisi ollut oikeus ja joka on edelleen nostettavissa, voidaan nostamatta jäänyt opintolaina huomioida hakijalle käytettävissä olevaksi tuloksi. Laskelmaan huomioidaan opintolainan kuukausiosuus, ellei hakijan olosuhteista muuta johdu (Laki toimeentulotulotuesta 2 ja 15 §). Opintolaina on pääsääntöisesti nostettavissa 31.7. asti ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Mikäli opintolainaa em. tapauksessa ei ole haettu, voidaan hakija velvoittaa vielä 31.5. asti hakemaan opintolainan valtioneuvoston takaus niille kuukausille, joille takaus on mahdollista vielä saada. Mikäli opiskelija jättää toimeentulotukihakemuksen 1.6. tai sen jälkeen ja opinnot jatkuvat eikä opiskelija ole käyttänyt opintolainaoikeuttaan, vaikka siihen on oikeus, selvitetään mahdollisuus opiskella päätoimisesti kesäajalla ja /tai toimeentulotuen vaihtoehtona pyritään tarjoamaan kunnan kesätyöpaikka. Toimeentulotukipäätökseen lisätään kehoitus hakea laina seuraavaksi lukuvuodeksi. Mikäli hakijan päätöksessä on aiemmin ollut maininta tästä opintolainan ensisijaisuudesta, voidaan perusosaa alentaa 20 % viranhaltijan päätöksellä. Viimeistään seuraavana kesänä norminalennus näissä tilanteissa pääsääntöisesti tehdään. Perusteluna se, että opiskelija on laiminlyönyt mahdollisuutensa huolehtia omasta elatuksestaan. ToTuL 2 ja 10 §. Mikäli opintolainan valtioneuvoston takauksesta ei ole haettu ja sen vuoksi opiskelijaa avustetaan täydellä normilla, huomioidaan vanhempien mahdollisesti antamat avustukset kokonaan tuloksi.

Jos koko kevään opintolainasumma on nostettu tammikuun jälkeen, voidaan kesälle huomioida tuloksi tätä lainaa (käytettävissä oleva tulo), jollei hakijalla ole hyväksyttävää syytä siihen, mihin laina on kulunut. Jos talvelle on opintolaina huomioitu tuloksi joka kuukaudelle, ei sitä voida enää kesällä huomioida.

Polvijärvellä erityistä ovat itsenäisesti asuvat lukiolaiset. Osalla koulumatka kotoa lukioon on pitkä, ja bussiyhteydet huonot. Nämä seikat vaikuttavat harkintaan lukiolaisten toimeentulotuesta vanhempien elatuskyvyn lisäksi. Polvijärvellä asuvien Joensuussa/Outokummussa koulua käyvien toimeentulotuesta voidaan harkinnan mukaan hyvittää seutulipun omavastuuhintaa Kelan koulumatkakorvauksen vähennyksen jälkeen. Myös perheellisten opiskelijoiden kohdalla käytetään tilannekohtaista harkintaa lainanoton kohtuullisuudesta.

Opiskelijaa tuetaan pääsääntöisesti täysimääräisellä perustoimeentulotuella yksi kuukausi seuraavissa erityistilanteissa edellyttäen, ettei hänellä ole jo ammattitutkintoa jolla työllistyä työmarkkinoilla. Samalla päätöksessä hakijaa ohjeistetaan yksilöllisesti, kuinka tulee toimia, kun:

- opiskelijasta itsestään johtuvista syistä opinnot ovat viivästyneet kohtuuttomasti ja opintotuki lakkautettu.

- hakija on aloittanut opiskelun, johon ei ole oikeutta saada opintososiaalisia etuuksia eikä ole varmistanut koko opiskeluaajalle riittävää toimeentuloturvaa (uusi ammattitutkinto, aikuislukio, avoin yliopisto).

Mikäli opiskelija ei ole viranhaltijan nimenomaisesta viranhaltijapäätökseen kirjatusta yksilöidystä ohjauksesta huolimatta toiminut annetun ohjeistuksen mukaisesti ja saanut järjestettyä opintotukietuuksia korvaava rahoitusta opinnoilleen tai hakeutunut toimeentulotukeen nähden ensisijaisten etuuksien tai sosiaalityön palvelusuunnitelman piiriin, niin tällöinkään opiskelijaa ei voida jättää täysin ilman toimeentulotukea. Edellä mainitussa tapauksessa perusosaa voidaan alentaa kaksi kuukautta enintään 20 % viranhaltijan päätöksellä. Mikäli opiskelija tämän jälkeenkin on kieltäytynyt järjestämästä toimeentuloturvaansa muulla hänen realistiset kykynsä huomioivalla tavoin kuin toimeentulotuella, niin perusosaa voidaan alentaa enintään 40 % viranhaltijan päätöksellä kaksi kuukautta kerrallaan. Uusi alentamispäätös voidaan tehdä välittömästi edellisen jälkeen, ellei olosuhteista, jotka viranomaisen tarkistaa muuta johdu.

Yksityistä koulutusta, johon ei voi saada opintotukea ei pääsääntöisesti tueta eivätkä koulutuksen maksut ole toimeentulotuessa hyväksyttäviä menoja, ellei siihen ole erityisiä syitä ja ellei se perustu sosiaalityön palvelusuunnitelmaan. Hakija ohjataan hakeutumaan koulutukseen, joka on opintotuen piirissä tai rahoittamaan opintonsa muulla tavalla kuin toimeentulotuella.

4 YRITTÄJÄT

Kun yrittäjä asioi kirjallisesti ja päätöksentekijä arvioi, että yrittäjän tulottomuus tai pienituloisuus tulee jatkumaan ja että yritystoiminta on kannattamatonta, tulisi tehdä palvelutarvearvio. Yrittäjää, jonka yritystoiminta jatkuu kannattamattomana, voidaan avustaa yleensä vain lyhytaikaisesti korkeintaan 3 kk:n ajan. Määräajan jälkeen edellytetään hakijan saavan kohtuullisen toimeentulonsa yritystoiminnalla tai hakeutuvan työmarkkinoille työnhakijaksi lopetettuaan yritystoiminnan tai saavan toimeentulonsa muulla tavoin. Jos yrittäjä jatkaa kannattamatonta yritystoimintaansa yksilöidystä päätösohjauksesta huolimatta ja joutuu sen vuoksi edelleen toimeentulotuen tarpeeseen, voidaan hänen perusosaansa alentaa aluksi kaksi kuukautta enintään 20 % perusteella, että hän on itse laiminlyönyt elatustaan ja aiheuttanut sen, että työtä tai työvoimapolitiittista toimenpidettä ei voida hänelle tarjota. Kun yrittäjä toistuvasti laiminlyö em. velvollisuutensa, perusosaa voidaan alentaa enintään 40 % kaksi kuukautta kerrallaan, mikäli se katsotaan kohtuulliseksi. (L toimeentulotuesta 2, 2 a ja 10 §).

Yritystoimintaan usein kuuluvia kausiluontoisia tuloja voidaan jaksottaa pitemmälle ajanjaksolle, pääsääntöisesti koko vuodelle kohtuullisuusharkintaa käyttäen. Asiassa tulee ottaa huomioon myös yrittäjän ja hänen perheensä muut olosuhteet ja niiden vaikutus yrityksen tulokseen.

5 VANGIT

Vankilassa saatava valtion toimivaltaan kuuluva ylläpito on vangin ensisijainen toimeentulojärjestelmä. Vanki voi kuitenkin joutua toimeentulotuen tarpeeseen, jolloin hänellä on oikeus toimeentulotukeen samoin perustein kuin muillakin tuen tarpeessa olevilla. Ellei vangilla ole käytettävissään muita tuloja tai varoja ja hänellä on perusosalla katettavia menoja, joita hän ei ole voinut kattaa vankilasta saadulla ylläpidolla, voi olla perusteltua maksaa vangille käyttövaroja (97 euroa /kk) toimeentulotukena. Vaateavustuksia voidaan harkita vangin olosuhteet huomioon ottaen.

Koevapautuksessa olevan vangin toimeentulotukiasian käsittelee se kunta, jossa hakija koevapautuksessa asuu toimeentulotukea haettaessa, ellei olosuhteista muuta johdu.

Vangin asumiskustannukset voidaan ottaa huomioon harkinnan mukaan lyhyen tuomion aikana. Mikäli vangilla on oma asunto ja oikeus asumistukeen ennen vankeusrangaistusta, Kela maksaa asumistuen rangaistuksen alkamisesta seitsemännen kuukauden alkuun saakka. Lyhyenä tuomiona voidaan pitää pääsääntöisesti kuusi kuukautta kestävä vankeusrangaistusta. Mikäli vankeusaika on tiedossa heti rangaistuksen alkaessa ja se on yli kuusi kuukautta, asumiskustannukset hyväksytään toimeentulotuen menona sille ajalle, joka tarvitaan asunnon irtisanomiseksi ja tyhjentämiseksi. Mikäli vanki on perheellinen ja mikäli muu perhe hakee toimeentulotukea, perhettä ei ohjata asunnon vaihtamiseen, ellei perhe itse niin halua. Kohtuullisia asumismenoja arvioitaessa perheen henkilölukuun lasketaan myös vankeusrangaistuksessa oleva perheenjäsen.

6 PERUSTOIMEENTULOTUEN MENOT

Perustoimeentulotuki kattaa toimeentulotuen perusosan ja muut perusmenot toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n ja 7 b §:n mukaisesti.

6.1. Perusosa, joka on normitettu (Laki toimeentulotuesta 7 a § ja 9 §)

Perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat ravintomenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, autopaikasta, sanomalehden tilauksesta, televisioluvusta, puhelimen ja Internetin käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä vastaavat muut henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

6.1.1. Alennettu perusosa

Jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elämästään, minkä vuoksi henkilöllä on mm. velvollisuus hakea kaikkia niitä etuuksia, joihin hänellä on oikeus ja ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi, ellei hän ole järjestänyt itselleen toimeentulotukeen nähden ensisijaista riittävää toimeentuloturvaa. Mikäli hakija ei ole yksilöllisestä ohjauksesta huolimatta hakenut ensisijaisia etuuksia tai ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi voidaan hänen perusosaansa alentaa enintään 40 % 2kk jaksoissa (Laki toimeentulotuesta 2 ja 2 a § 217/1999 ja 1294/20023).

Elatusapu/-tuen puuttuessa perusosaa ei alenneta. Mikäli toimeentulotuen hakija yksilöllisestä ohjauksesta huolimatta ei ole kolmen kuukauden aikana ryhtynyt toimenpiteisiin elatusavun saamiseksi eli ei ole laittanut vireille elatussopimuksen vahvistamista tai käräjäoikeuden käsittelyä päätöksen saamiseksi, elatusapuna otetaan tulona huomioon elatusavun suuruinen määrä. Kun opiskelija ei hae eikä nosta opintolainaa, kun hänellä on siihen oikeus, niin perusosa-alennusta ei sovelleta, vaan hakematon / nostamaton opintolaina huomioidaan hänelle tuloksi (Laki toimeentulotuesta 1-2§, KHO 30.11.100, Taltio 3854 ja 23.3.2005, taltio 629).

Perusosan suuruutta voidaan alentaa toimeentulotukilain 2 ja 10 § perusteella enintään 20 prosentilla sellaisen henkilön osalta, jonka toimeentulotuen tarve aiheutuu siitä, että:

1) henkilö on ilman perusteltua syytä kieltäytynyt yksilöidystä ja todistetusti tarjotusta työstä tai sellaisesta työvoimapolitiittisesta toimenpiteestä, joka kohtuullisen pitkän ajan turvaisi hänen

toimeentulonsa tai jos hän on laiminlyönnillään aiheuttanut sen, ettei työtä tai työvoimapolitiittista toimenpidettä ole voitu tarjota;

2) maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetussa laissa (493/1999) tarkoitettu maahanmuuttaja ilman perusteltua syytä kieltäytynyt kotouttamissuunnitelman laatimisesta tai osallistumasta kotouttamissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuihin, työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin taikka jos hän on laiminlyönnillään aiheuttanut sen, ettei kotouttamissuunnitelmaa ole voitu laatia;

3) kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:ssä tarkoitettu henkilö on kieltäytynyt osallistumasta aktivointisuunnitelman laatimiseen; tai

4) kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu henkilö on ilman työttömyysturvalain 8 luvun 7 §:ssä tarkoitettua pätevää syytä kieltäytynyt kuntouttavasta työtoiminnasta taikka keskeyttänyt tai omasta syystä joutunut keskeyttämään kuntouttavan työtoiminnan.

Perusosan suuruutta voidaan alentaa 2 ja 10 § 1 momentissa säädettyä enemmän, kuitenkin yhteensä enintään 40 prosenttia:

1) jos henkilön toistuvasta 1 momentissa tarkoitettua menettelyä on pääteltävissä, ettei hän halua ottaa vastaan työtä tai osallistua julkisesta työvoimapolitiittista toimenpiteestä tai jos hän toiminnallaan aiheuttaa sen, ettei työvoimapolitiittista toimenpidettä voida tarjota ja hän tämän lisäksi kieltäytyy ilman perusteltua syytä 2 momentissa tarkoitettua suunnitelman mukaisesta toimintakykyä edistävästä toiminnasta.

2) jos henkilö sen jälkeen, kun hänen toimeentulotuen perusosaansa on alennettu 20 %, kieltäytyy ilman perusteltua syytä työvoimapolitiittisesta toimenpiteestä tai jos hän toiminnallaan aiheuttaa sen, ettei työvoimapolitiittista toimenpidettä voida tarjota ja hän tämän lisäksi kieltäytyy ilman perusteltua syytä 2 momentissa tarkoitettua suunnitelman mukaisesta toimintakykyä edistävästä toiminnasta.

Edellä toimeentulotukilain 2 ja 10 §:ssä tarkoitettu perusosan alentaminen voidaan tehdä vain edellyttäen, että alentaminen ei vaaranna ihmisarvoisen elämän edellyttämien turvan mukaista välttämätöntä toimeentuloa eikä alentamista voida pitää muutenkaan kohtuuttomana. Alentaminen voi olla kestoaltaan enintään kaksi kuukautta kerrallaan kieltäytymisestä tai laiminlyönnistä lukien. Perusosan alentamisen tarvetta ja määrää harkitaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon tuen hakijan ja hänen perheensä olosuhteet kokonaisuutena. Huomioitava, että alentaminen voi olla mainittuja vähäisempi tai alentaminen tulee jättää kokonaan tekemättä.

Perusosan alentamisen yhteydessä on aina laadittava, mikäli mahdollista, yhdessä toimeentulotuen hakijan ja tarvittaessa yhteistyössä työvoimaviranomaisten ja muiden viranomaisten kanssa suunnitelma toiminnasta asiakkaan itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi. Hakijan kieltäytyessä yhteistyöstä työvoima- tai sosiaaliviranomaisen kanssa suunnitelman laatimiseksi ja hän ei saavu sosiaaliviranomaisen varatulle ajalle eikä ilmoita perusteltua syytä, tulkitaan hakijan toiminta perusosan alennusperusteeksi (2, 2 a ja 10 §:n). *Varatulle ajalle saapumatta jättäminen ei yksin riitä perusteeksi perusosan alentamiselle.*

6.2. Muut perusmenot

Perusosalla katettavien menojen lisäksi muina perusmenoina otetaan tarpeellisen suuruisina huomioon: 1) asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot; 2) taloussähköstä aiheutuvat menot; 3) kotivakuutusmaksu; sekä 4) vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot.

6.2.1. Asumismenot

Toimeentulotuessa asumismenoja huomioitaessa tarkoituksena on viimesijassa turvata henkilön/perheen asuminen. Asumismenojen tarpeellista suuruutta harkittaessa otetaan huomioon kohtuullista asumistasoa vastaava kustannustaso paikkakunnalla. Ruokakunnan jäsenten itse maksamat asumismenot huomioidaan pääsääntöisesti kuukausikohtaisesti maksettuja tositteita vastaan tai vuokra ja sähkölaskut sekä muut asumismenot maksetaan suoraan laskuttajille.

Kun asunnossa asuu eri perheisiin kuuluvia henkilöitä tai on muutoin erityinen syy jakaa asumismenoja henkilöiden kesken, jaetaan nettoasumiskustannukset pääluvun mukaisesti, ellei olosuhteista muuta johdu. Mikäli asumiskuluja jaetaan, viranhaltijan tulee tarkistaa asuntoon tehty asumistukipäätös, mikäli sellainen on tehty. Uudelle (ei aikaisempaa asiointia) toimeentulotukiasiakkaalle annetaan riittävä aika (3 kk) hakeutua edullisempaan asuntoon, ennen kuin asumismeno voidaan ottaa tukea myönnettäessä kohtuullistettuna huomioon. Mikäli opiskelijalle on tarjottu asuntolapaikka, opiskelijaa veloitetaan ensisijaisena asumisensa turvaamisen keinona ottamaan tarjottu asuntolapaikka vastaan.

Vuokra-asunnossa asumistukilain 6 §:ssä tarkoitettuja asumismenoja ovat:
vuokra

erikseen maksettavat lämmityskustannukset

vesimaksut asunnosta

saunamaksu

sähkö

autopaikkamaksua ei hyväksytä

Kohtuulliseksi katsottavat asumismenot (kaikki asumismenot: vuokra, sähkö, vesi, aeraus jne.) ovat Polvijärven kunnassa max. 500 " /kk yksinasuvalla, max.600 " /kk kahden hengen taloudella jne. Yksi lisähenkilö asumisyksikössä korottaisi maksimi asumismenoa aina 100 " /kk, mutta max. 1000" /kk isoltakin perheeltä. Arvioitaessa sopivia asumismenoja huomioidaan, mikä olisi edullisin asumismuoto perheelle. Autopaikkamaksua ei hyväksytä menoksi.

Asumisoikeusasunnossa käyttövastike/vuokra otetaan menona huomioon, muttei asuntolainan korkoja, ellei siihen erityisiä syitä toimeentulotukilain 7 c § perusteella. Osaomistusasunnossa vuokra otetaan huomioon, muttei rahoitusvastiketta eikä asuntolainan korkoja, ellei siihen ole erityisiä syitä toimeentulotukilain 7 c § perusteella.

Sähkön kohtuulliset lukemalaskut huomioidaan perustoimeentulotuen laskelmassa alkuperäisen laskun eräpäivän mukaisesti pääasiassa täysimääräisenä. Tasauslaskuja tarkastellaan suhteessa vuoden sähkölaskuihin ja asiakkaan maksukykyyn. Asumismenojen hyväksymisessä voidaan käyttää kohtuullisuusharkintaa.

Kohtuulliset taloussähkömenot kuussa

1 henkilön taloudessa enintään	35 euroa
2 henkilön taloudessa enintään	45 euroa
3-5 henkilön taloudessa enintään	50 euroa
6- henkilön taloudessa enintään	60 euroa

Omistusasunnossa tarkoitettuja menoja ovat:

- normaali hoitovastike (rahoitusvastike vain, jos Kela hyväksyy asumistuessa, pääomavastiketta ei hyväksytä)
 - ylimääräisestä hoitovastikkeesta hyväksytään vain todettu korko tai se, mitä asumistukipäätöksessä on hyväksytty
 - erikseen maksettavat lämmityskustannukset (puut, öljy, sähkö) - vesimaksut
 - asunnon hankkimiseksi tai perusparantamiseksi otettujen henkilökohtaisten lainojen vuotuisista koroista aiheutuvat menot edellyttäen, että tuen hakijalla on tulojensa ennakkopidätyksessä huomioitu asuntolainojen korot ja että perhe asuu asunnossa.
 - kiinteistön hoitomenot, joita ovat mm.
 - taloussähkö,
 - koti-irtaimisto- ja palovakuutus (oikeusturva- ja vastuuvakuutusta ei hyväksytä),
 - tontin vuokra,
 - kiinteistövero,
 - jätehuolto,
 - nuohous, polttopuut kuutio per kuukausi
- Voidaan huomioida joko eräpäivän mukaan tai kk osuus, tilanteesta riippuen.

Omistusasunnon kohtuulliset asumismenot ovat samat kuin kohtuullinen vuokra + taloussähkö. Maksimi asumiskulu yllä sisältää kaikki asumisesta aiheutuvat kulut.

6.2.2. Poste Restante ja muut vailla vakituista osoitetta olevat

Kun vailla vakituista asuntoa oleva hakee aktiivisesti asuntoa ja mikäli hänelle on aiheutunut ylimääräisiä asunnonhankintakuluja, voidaan kohtuulliset menot eriteltyjä maksutositteita vastaan huomioida hänelle täydentävänä toimeentulotukena, mikäli muutoinkin on oikeus toimeentulotukeen. Toimeentulotuen perusosa määräytyy pääsääntöisesti toimeentulotukilain 9 § 1 mom. 2 kohdan mukaisesti. Mikäli toimeentulotuen hakija on väestörekisteritietojen mukaan asunut vanhempiansa luona ja sieltä muuttaa Poste restante osoitteeseen, niin pääsääntöisesti perusosa määräytyy vanhemman luona asuvan perusosan mukaisesti, ellei ole esitetty erityisiä syitä.

6.2.3. Vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot

Vähäiset terveydenhoitomenot (ei lääkärin määräystä) sisältyvät perusosaan. Tämän ylimenevältä osin sairauden hoitoon määrätty lääkkeet (resepti esitettävä), lääkinnälliset tarvikkeet, proteesit ja apuvälineet sekä hammashuollosta ja silmälaseista aiheutuneet kustannukset huomioidaan menona perustoimeentulotukilaskelmaan. Apuvälineiden osalta tulee selvittää onko asiakkaalla mahdollisuus saada niitä lääkinnällisen kuntoutuksen palveluna. Jos reseptivapaisiin lääkkeisiin tai lääkkeisiin tai lisäravintovalmisteisiin, joihin ei tule Kela-korvausta, myönnetään toimeentulotukea, tulee asiakkaan toimittaa lääkärinlausunto ja hoitosuunnitelma sairauden hoidosta ja kestosta sekä lääkkeen /lisäravintovalmisteiden välttämättömyydestä. E-pillerit tai muut lääkärin määräämät ehkäisyvälineet huomioidaan menona. Potenssilääkkeet, laihdutuslääkkeet ja tupakasta vieroittamislääkkeet tai

nikotiinivalmisteet hyväksytään menoksi vain Kelan hyväksymään perussairauden hoitoon tai jos lääkäri on lausunnollaan todennut ne terveydentilan kannalta välttämättömiksi.

Toimeentulotukena korvataan vain apteekin lääkkeiden vaihtamista koskevan lain perusteella määrittämä edullisin vaihtoehto paitsi, jos lääkäri on kieltänyt lääkkeen vaihdon. Ensisijaisesti hyväksytään terveydenhuoltomenot julkisessa terveydenhuollossa annetusta hoidosta ja sieltä määrätystä sairauden hoitoon tarkoitetuista reseptilääkkeistä. Ajokorttia varten tarvittavia lääkärintodistuksia ei huomioida menona. Oppilaitoksia varten tarvittavat lääkärintodistukset puolestaan huomioidaan.

Julkisen terveydenhuollon palvelujen ensisijaiskäyttövelvoite koskee myös hoidontarpeen arviointia tilanteessa, missä julkinen terveydenhuolto ei voi itse järjestää tarvittavaa hoitoa, mutta arvioi hoidon välttämättömyyden mm. eri terapiapalvelujen osalta, vaikka itse palvelun tuottaisikin muu taho kuin julkinen terveydenhuolto. Yksityisen terveydenhuollon käytöstä johtuneet menot voidaan ainoastaan erityistilanteessa ja kertaluonteisesti huomioida toimeentulotuessa, mikäli esimerkiksi erikoishoidon tarve ja hoidon kiireellisyys tai asiakkaan hoitosuhteen jatkuvuus perustellusti sitä edellyttävät. Tällöin asiakkaan on esitettävä aina hoitavan lääkärin lausunto tällaisen hoidon tarpeesta sekä selvitys siitä, ettei julkisia terveydenhuoltopalveluja ole ollut saatavilla kiireellisen hoitotarpeen ilmetessä. Päätöksessä asiakas tulee ohjeistaa käyttämään julkisia terveydenhuoltopalveluja.

Joissakin tapauksissa voidaan yksityisestä lääkärikäynnistä hyvittää julkisen terveydenhuollon taksaa vastaava määrä. Tapauksissa, joissa palvelua ei ole Polvijärven tk:ssa saatavilla, voidaan maksaa yksityisen lasku kokonaan (harkinta ja tilannekohtaisuus).

6.2.3.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut

Huomioidaan pääsääntöisesti julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksu, ellei ole esittää erityisiä syitä käyttää yksityisiä palveluja.

Laitoshoidon aikana vähennetään ravintomenojen osuus perusosasta 49 % kun asiakas on osastolla yli viikon.

Menettelytapa toimeentulotuen laskemisessa, kun laitoshoido on pitkäkestoinen:

1) tehdään laskelma ko. kuukaudelle, jos hoitajakso tiedetään etukäteen. Laskelmassa otetaan huomioon sekä hoitopäivälaskun vaikutus että perusosan vähennys samalle kuukaudelle.

2) jos hakija on saanut toimeentulotukipäätöksen ennen hoitajaksoa, tehdään korjauslaskelma jälkikäteen. Hoitopäivät ja vähennykset huomioidaan ko. kuukaudelle 1. kohdassa esitetyllä tavalla.

Normaalisti hoitopäivälaskut ym. terveydenhoitomenot huomioidaan laskun eräkuukautena.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (221/2003) 11 §:n mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteutumista. Palvelun tuottava kunta tai kuntayhtymä voi päättää, että maksun perimättä jättämistä tai alentamista sovelletaan myös muihin maksuihin. Tämä menettely asiakasmaksun alentamiseksi on ensisijaista toimeentulotukeen nähden.

6.2.3.2. Erityiset terveydenhoitokustannukset

Hammasproteesien hankinnasta ja huollosta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset huomioidaan menona eriteltyjä maksutositteita /laskua vastaan. Suuremmissa hoidoissa esitettävä kustannusarvio ennen toimenpidettä. Teetetään kunnallisen hammashoidon kautta.

Perussilmäläsit tai piilolinssit huomioidaan toimeentulotukilaskelmassa terveydenhuoltomenona kolmen vuoden välein, ellei silmälääkäri tai optikko määrää lausunnossaan silmälaseja uusittaviksi edellistä useammin erityisistä terveydellisistä syistä. Silmälaseihin annetaan maksusitoumus, mieluiten hankittava Instru Optiikka Oy:stä (Joensuussa Instrumentarium ja Nissen). Maksusitoumukseen kirjataan Ms. - - -laseihin Polvijärven kunnan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Silmäläsit hyvitetään pitkäaikaisille toimeentulotuen saajille Instrun kanssa sovitun hinnaston mukaan, muille, joilla ei kuukausittaista vajetta ttt-laskelmalla, sosiaalityöntekijöiden harkinnan mukaan. Yksityisen silmälääkärin palkkion omavastuuosuus voidaan huomioida laskelmaan menoksi, mikäli optikko ei ilmoituksensa mukaan voi muutoin määrätä silmälaseja. Silmäläsimenona huomioidaan
1-tehot 109,-
2-tehot 177,-
monitehot 243,-
+10,- näöntarkastus

Fysikaalisen hoidon tarpeessa oleva asiakas ohjataan ensisijaisesti Kuntoneuvolaan. Yksityisen antama fysikaalinen hoito korvataan, mikäli Kuntoneuvolan antama ohjaus ei ole riittävä. Tällöin vaaditaan lääkärin lausunto hoidon välttämättömyydestä sekä lähete. Fysikaalinen hoito hyväksytään harkinnan mukaan lähinnä työkyvyn ylläpitoon pääsääntöisesti työssä tai koulutuksessa oleville. Harkinnan mukaan myös työvoimapolitiittisessa koulutuksessa oleville sekä erityistilanteissa, kuten leikkauksen jälkihoito tai perussairausten hoito.

Psyko- ja lyhytkestoisen terapian kulut korvataan toimeentulotuessa omavastuun osalta ainoastaan, kun julkisessa terveydenhuollossa on arvioitu hakijan osalta välttämätön hoidon tarve ja annettu lähete psyko- ja lyhytterapiaan. Menot huomioidaan tällöin Kelan korvauspäätös huomioiden omavastuun osalta pääsääntöisesti jälkikäteen maksutositteita vastaan.

Julkisessa terveydenhuollossa syntyneet kustannukset hedelmättömyyshoidosta huomioidaan toimeentulotukilaskelmassa menona.

6.2.3.3. Työmatkamenot

Toimeentulotukilain 11 §:n 2 mom. 3) kohdan mukaan tuloja, siltä osin kuin ne vastaavat työmatkamenoja ja muita työssäkäynnistä aiheutuvia menoja, ei oteta tulona huomioon. Työmatkamenot huomioidaan pääsääntöisesti edullisimman julkisen kulkemistavan mukaisesti (seutulippu). Oman kulkuneuvon käyttämisestä aiheutuvat menot voidaan ottaa huomioon esimerkiksi silloin, kun oman kulkuneuvon käyttö työmatkoilla on välttämätöntä työtehtävien, puuttuvien tai hankalien liikenneyhteyksien, sairauden tai vamman vuoksi. Jos matkakulut maksetaan kilometrien mukaan, on korvaus 0,21 €/km. Hakijan on haettava tulojen ennakonpidätyksen alentamista työmatkakulujen vuoksi ja meno huomioidaan tämän jälkeen. Kuntouttavasta työtoiminnasta ja työpajatoiminnasta aiheutuvia matkakuluja huomioidaan

menona edullisimman matkustustavan mukaan. Työssäkäynnistä aiheutuvia muita menoja voivat olla mm. välttämättömät työvaatteista ja työvälineistä aiheutuvat menot enintään 100 euroa /vuosi.

6.2.3.3. Muut matkat

Lasten tapaamisista aiheutuvat matkakulut korvataan edullisimman vaihtoehdon mukaan. Henkilöautoa käytettäessä korvataan 0,21 €/km. Jos lapsi käy säännöllisesti tapaamassa toista vanhempaansa toisella paikakkunnalla, katsotaan, että vanhemmat laittavat kulut puoliksi. Huomioidaan puolet kuluista.

Oikeudenkäyntiin liittyviin matkoihin ei myönnetä toimeentulotukea riippumatta siitä, onko kysymyksessä kantaja, vastaaja tai todistaja.

7 TÄYDENTÄVÄN TOIMEENTULOTUEN MENOT

Toimeentulotuesta annetun lain 7 c §: Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisina erityismenot, joita ovat: 1) lasten päivähoitomenot; 2) muut kuin 7 a ja 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; sekä 3) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, jatkuvaa pienituloisuutta, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita. Tarpeenmukaista täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää pääsääntöisesti toistuvais- ja pitkäaikaisasiakkaille sekä muille pienituloisille asiakkaan toimittamaan tarveselvitykseen perustuen, mikäli muutoin on oikeus toimeentulotukeen ja ratkaisu edesauttaa henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista vastaisuudessa. Täydentävän toimeentulotuen maksut ovat pääsääntöisesti kertaluontoisia.

7.1. Päivähoitomenot ja iltapäiväkerhon maksut tmv.

Toimeentulotuessa voidaan tilapäisesti huomioida 1-2 kuukauden ajan lasten päivähoitomenoja ja iltapäiväkerhomenoja. Mikäli asiakkaalla on toistuva toimeentulotuen tarve, ohjataan asiakasta hakemaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n mukainen vapautus päivähoito- /iltapäiväkerhomaksuista tai yksityisen palvelun osalta hakeutumaan julkisen palvelun piiriin, mikäli tuen tarve jatkuu ja tarve aiheutuu päivähoito- tai iltapäiväkerhomaksuista. Seurakunnan kerhotoiminnasta voi myös saada maksuvapautuksen.

Rippikoululeirilaskuja tai muita rippikoulusta aiheutuvia lapsen kuluja ei hyvitetä toimeentulotuesta.

7.2. Lastenvaunut /rattaat /yhdistelmävaunut /muut lasten tarvikkeet

Tukea myönnetään luotettaviin hankintatositteisiin tai kustannusarvioon perustuen enintään rattaisiin 100 euroa, lastenvaunuihin 150 euroa, yhdistelmävaunuihin 250 euroa ja lapsen sänkyyn 60 euroa. Lasten välttämättömiin muihin tarvikkeisiin enintään 80 euroa. Auton turvaistuimia on vuokrattavissa, joten niitä ei pääsääntöisesti huomioida. Vuokraamiskuluihin voidaan antaa pieni avustus. Ostossa suositaan kierrätyskeskuksia yms.

7.3. Lasten luonapito

Lasten luonapitokuluina huomioidaan toimeentulotukilaskelmaan kustannuksia enintään 4 vuorokaudelta (8 €/pvä) kuukaudessa lapsen iästä riippumatta, kun hakijalla on esittää luotettava selvitys toteutuneista luonapitovuorokausista, yleensä toisen vanhemman allekirjoitettu todistus. Pääsääntöisesti menot huomioidaan jälkikäteen. Matkakulut huomioidaan pääsääntöisesti edullisimman kulkuneuvon mukaan puoleksi vanhempien kesken. Jos luonapito ylittää tavanomaisena pidettävän luonapitoajan (joka toinen viikonloppu 4-6 vrk/kk ja puolet lapsen loma-ajoista) tulee pääsääntöisesti sen vanhemman, jonka luona lapsi asuu ja joka saa lapsilisän ja elatustuen/-avun, vastata lapsen elantomenoista ns. tavanomaisena pidettävän luonapitoajan ylimenevältä ajalta ellei erityisistä, erikseen perustelluista syistä muuta johdu. Tapaamisoikeussopimus pyydetään esittämään, mikäli sellainen on tehty.

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida vanhemman ja lapsen yhteydenpidosta vanhemmalle johtuvia kohtuullisia matkakuluja selvitystä ja kulutositteita vastaan, kun lapsi on sijoitettuna kodin ulkopuolelle viranomaispäätöksellä eikä hän saa niihin muuta kautta korvausta.

7.4. Lasten (ja aikuisten) harrastusmenot

Lasten ohjattuun harrastusten (1 harrastus/lapsi/vuosi) tukemiseen voidaan huomioida kohtuullinen, sosiaalityöntekijän harkitsema summa asiakkaan esittämän tarveselvitykseen ja tositteisiin perustuen (max.150 €/vuosi). pääsääntöisesti lapsille, joiden vanhemmat ovat pitkäaikaisia sosiaalityönasiakkaita tai joihin kohdistuu lastensuojelullinen huoli. Muutoin jokapäiväiset harrastusmenot kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin.

Aikuisten harrastusmenoihin voidaan tukea myöntää kohtuullisessa määrin kuntoutuksellisiin perustein.

7.5. Huonekalut ja kodinkoneet

Toimeentulotukea voidaan myöntää välttämättömiin kodin tarvikkeisiin, mikäli hakija ei voi muulla kohtuullisella tavalla rahoittaa hankintoja. Erityisenä perusteena koti-irtaimistoavustuksen myöntämiselle on pitkään jatkunut asunnottomuus tai hakijalla ei ole lainkaan koti-irtaimistoa ja voidaan arvioida, ettei hän itse ole aiheuttanut tilannetta eikä hänellä ole ollut mahdollista varautua hankintoihin eikä hänellä ole myöskään mahdollisuutta hankkia kodin irtaimistoa lähiaikoina. Hakijan tulee esittää tarveselvitys ja eritelty kustannusarvio aiotuista hankinnoista ennen päätöksentekoa.

Alkuavustus koti-irtaimistoon:

- yksin asuva enintään 250 euroa
- perhe enintään 350 euroa

Lisäksi voidaan erikseen myöntää ruokakuntakohtaiseen tarveselvitykseen perustuen ja tositteita vastaan koti-irtaimistoon tai kodinkoneisiin avustusta edullisimman vaihtoehdon mukaisesti enintään: pölynimuri 50 euroa, pyykinpesukone, jos taloyhtiössä ei ole pesukonetta 150 euroa (lähinnä lapsiperheille), lasten sänky 50 euroa, aikuisten sänky 80 euroa, ja vastaaviin välttämättömiin hankintoihin kierrätyshintatason mukaisesti.

7.6. Vuokravakuus / Vuokravakuussitoumus

Kiireellisessä asunnontarpeessa olevalle henkilölle / perheelle voidaan hyväksyä yhden (1) kuukauden kohtuullista vuokraa vastaava maksusitoumus vuokranantajalle. Rahavakuus annetaan vain hyvin perustellusta syystä. Vakuutta ei pidä käyttää viimeisen asumiskuukauden vuokran tai vuokrarästien maksamiseen, mikä tulee tuoda ilmi asiakkaalle päätöksessä. Mikäli vuokranantaja laskuttaa vakuuteen perustuen Polvijärven sosiaalitoimelta vuokrarästejä, voidaan kyseinen summa periä asiakkaalta itseltään. Vuokrarästejä ei huomioida menona toimeentulotuksessa.

Vuokravakuussitoumus myönnetään pääsääntöisesti yhden kerran, useammat kerrat perustellusti.

7.7. Muuttokustannukset

Muuttokustannuksiin voidaan myöntää toimeentulotukea tarveselvityksen perusteella (erittely, mistä kustannukset aiheutuvat ja kustannusarvio), mikäli perhetilanne, työnsaanti tai opiskelu sitä edellyttää eikä korvausta makseta muun lain (esim. Työvoiman liikkuvuusavustus) nojalla tai hakija ei saa muulla tavalla hoidettua muuttokulujaan. Muuttokulut myönnetään kohtuullisuusharkinnan mukaan tositteita vastaan. Apumiesten kustannukset hyväksytään vain perustelluista syistä. Muuttoavustussummia: kunnan sisäinen, jos muutto perusteltu max. 50 ” tai muutto muualle max.100 ” . Isommat summat perustellusti harkintapalaverin kautta.

7.8. Erityisistä tarpeista aiheutuvat vaatehankinnat

Mikäli henkilöllä on sellaisia erityisiä kohtuullisia vaatekuluja, jotka eivät kuulu perusosalla katettaviin menoeriin, eikä menoja korvata muun lain perusteella, voidaan niihin myöntää täydentävää toimeentulotukea. Hakijan tulee esittää tarpeestaan ja vaatimuksistaan selvitys ja kustannusarvio ja sitä tukeva lääkärin tai muun viranomaisen lausunto erityisestä tarpeesta vaatekulujen osalta. Pääsääntöisesti kohtuulliset kulut huomioidaan jälkikäteen maksutositteita vastaan. Naisten romanihameeseen myönnetään enintään 300 euroa joka toinen vuosi, mikäli asiakkaalla on sosiaalitoimen asiakkuus ja pitkäaikainen toimeentulotuen vaje. Muissa tapauksissa harkintapalaverin kautta. Muu romaninaisen vaatetus, kuten röijyt ja puserot, kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin kuten myös miesten romanivaatetus.

7.9. Hautauskustannukset

Hautauskustannuksina huomioidaan kohtuulliset kustannukset siltä osin kuin vainajan jättämät varat eivät riitä hautajaiskuluja kattamaan. Mikäli vainaja oli varaton, myönnetään hautajaiskuluihin edullisimman mukaan: arkku, vaatetus, arkkuun laitto, kukat arkun päälle, vainajan kuljetus ja hautapaikka /polttohautaus. Toimeentulotukiasiakkaan hautajaisiin myönnetään kaikkineen max. 500 ” maksusitoumus. Mikäli vainaja ei ollut toimeentulotukiasiakas, on perukirja esitettävä sen valmistuttua mahdollista takaisinperintää varten. Päätöksessä tulee olla maininta mahdollisesta perinnästä. Asiakkaan kuoleman jälkeen erääntyvät laskut jäävät kuolinpesän velaksi ja merkitään perukirjaan. Niihin ei myönnetä toimeentulotukea. Seurakunnan kuluihin ei myöskään myönnetä toimeentulotukea.

Omaiselle voidaan myöntää toimeentulotukea kukkalaitteeseen 40 euroa, kun vainaja on äiti, isä, veli, sisko tai isovanhempi. Kukkakimppuun voidaan myöntää tukea 26 euroa, kun vainaja on tati, setä, eno tai serkku.

7.10. Opintolainan korot ja muut opiskelusta aiheutuvat kulut

Opintolainan korkoihin ei pääsääntöisesti myönnetä toimeentulotukea. Opintolainan korkoihin voi joissain tilanteissa saada Kelan opintotukikeskuksen korkoavustusta. Mikäli koron maksaminen on edellytys uuden lainan saamiselle, korkokulut hyväksytään. Sosiaalityöntekijä voi lisäksi hyväksyä opintolainan korot osana suunnitelmallista sosiaalityötä. Tutkinnon suorittamisen kannalta pakollisiin, oppilaitoksen vaatimiin oppikirjoihin ja muihin pakollisiin opiskelutarvikkeisiin, joihin sisältyvät mm. työvaatteet voidaan harkita avustusta.

Pääsykokeisiin liittyviin maksuihin ja niihin liittyviin mahdollisiin matkakustannuksiin voidaan myöntää pääsääntöisesti yksi pääsykoemaksu sekä matkustuskulut edullisimman vaihtoehdon mukaisesti, mikäli hakijalla ei ole jo ammatillista tutkintoa työllistyä työmarkkinoille. Ylioppilaskirjoitusmaksuja ei hyvitetä toimeentulotuesta.

7.11. Passit ja kansalaisuushakemukset

Passin hankkimisesta aiheutuneet kulut hyväksytään menoksi ulkomaalaisille, joilla on vähintään vuoden oleskelulupa. Oleskeluvasta ja sen uusimisesta aiheutuvat kulut huomioidaan toimeentulotuesta tositteita vastaan, mikäli muut toimeentulotuen myöntämisen edellytykset ovat olemassa.

Kansalaisuushakemuksesta aiheutuvat kulut voidaan huomioida toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkailta tositteita vastaan.

7.12. Erityisruokavaliot

Erityisruokavaliosta aiheutuvia kohtuullisia lisäkustannuksia voidaan ottaa menona huomioon pääsääntöisesti enintään 50 euroa /kk siltä osin kuin korvausta ei saada muun lain perusteella ja henkilö on osoittanut luotettavan selvityksen erityisestä tarpeestaan. Lapsille myönnetään maksusitoumus lääkärin määräämiin apteekista saataviin erityisravintoihin, vaaditaan lääkärintodistus.

8 EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI

Toimeentulotuesta annetun lain 13 §:n mukaan kunta myöntää päättämiensä perusteiden mukaan ehkäisevää toimeentulotukea lain 1 §:n 2 momentissa mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Lainkohdan mukaan ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevä toimeentulotuki on suunnitelmallisen sosiaalityön väline akuutteihin kriisitilanteisiin tai niiden ehkäisemiseen tai hakijan taloudellisen ja sosiaalisen elämäntilanteen hallintaan saattamiseksi.

Ehkäisevää tukea voidaan myöntää myös henkilölle tai perheelle, joka ei muutoin olisi toimeentulotukeen oikeutettu, mikäli ennalta ehkäisevän tuen myöntämisellä voidaan esimerkiksi ehkäistä pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden syntyminen. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen edellyttää yleensä aina palvelusuunnitelman laatimista yhdessä asiakkaan kanssa. Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää yleensä tuen saajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, koulutuksen loppuun suorittamiseen työmarkkina-aseman parantamiseksi, työllistymistä tukevan uuden pätevyyden tai ammatin saamiseksi, asumisen turvaamiseksi rästivuokriin, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä

heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkempia myöntämisperusteita ja tuen euromääräisiä rajoja ei ole tarkoituksenmukaista tarkemmin määritellä, koska ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen perustuu yksilökohtaiseen harkintaan eikä sitä myönnetä kaavamaisesti.

9 KÄSITEMÄÄRITTELYJÄ

Pitkäaikaistyötön

Pitkäaikaistyöttömällä tarkoitetaan henkilöä, joka on ollut yhtäjaksoisesti 12 kk työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa.

Toimeentulotuen pitkäaikaisasiakas ja jatkuva pienituloisuus

Pitkäaikaisella toimeentulotukiasiakkuudella tarkoitetaan vähintään vuoden (12 kk) kestänyttä yhtäjaksoista asiakkuutta hakemuskuukautta edeltävänä aikana (hakija saanut toimeentulotukea). Jatkevalla pienituloisuudella tarkoitetaan, että toimeentulotuen hakijaruokakunta on hakemuskuukautta edeltävänä aikana ollut vähintään vuoden (12kk) Kelan minimietuuksilla (esim. työmarkkinatuella tai lasten kodinhoidontuella) tai muilla pienillä tuloilla toimeentulo-tukioikeuden laukeamatta, mutta kuukausittainen tuloylijäämä on ollut vähäinen (alle 20 ” /kk).

Toimeentulotuen toistuvaisasiakas

Toimeentulotuen toistuvaisiasiakkuudella tarkoitetaan vähintään kuuden kuukauden asiakkuutta hakemuskuukautta edeltävänä aikana vuoden sisällä (saanut toimeentulotukea).